

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מאגיה וחברה ביהדות העת העתיקה וימה"ב - 13938

תאריך עדכון אחרון 23-08-2021

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: היסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): אביגיל מנקין

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: avigail.manekin@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

מטרת הסמינר להכיר את עולמה של הספרות המאגית היהודית העתיקה מימי הבית השני ועד לימי הביניים, ולעמוד על תרומתה לחקר ההיסטורי של עמ"י. בחלק הראשון של הסמינר נסקור את העיסוק הנרחב בגירוש שדים בספרות הבית השני. בשיעורים הבאים נתמקד במקורות חז"ל המתייחסים לפרקטיקות מאגיות שונות כגון כישופים מזיקים, גירוש שדים, קמעות ולחשים לרפואה. בהמשך נכיר את החיבורים המאגיים היהודיים משלהי העת העתיקה מארץ ישראל ומבבל, כאשר כמה שיעורים יוקדשו לקריאה בכתובות מאגיות משלהי העת העתיקה ולפענוח כתובות שלא פורסמו. לבסוף נלמד את הממצא המאגי הנרחב מהגניזה הקהירית, ונעסוק בכתבי יד מאגיים אשכנזיים, ספרדיים וביזנטיים מימי הביניים. במהלך קריאת החומרים הללו נדון בשאלות היסטוריות הנוגעות לזהותם של המאגיקונים היהודים, לזהות הלוקחות שלהם וכן לפרקטיקות המאגיות המשתקפות בהם ולעדויות על חיי יומיום.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. לאפיין את המאגיה היהודית העתיקה לסוגיה
2. להכיר ולדון בצורה ביקורתית בספרות המחקר הנידון
3. לזהות ולנתח טקסט מאגי
4. לחקור השלכות אפשריות של הטקסטים על הבנת חיי היומיום של יהודים בעת העתיקה ובימה"ב.

דרישות נוכחות (%) :

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מהי מאגיה יהודית?
2. גירוש שדים בתקופת הבית השני
3. מאגיה, רפואה ודרכי האמורי בספרות חז"ל
4. שדים וגירוש שדים בספרות חז"ל
5. כישוף ומכשפות בעולמם של חז"ל
6. השפעה יהודית על מאגיה לא יהודית.
7. קמעות המתכת מארץ ישראל
8. קערות ההשבעה מבבל
9. ספרי מרשמים יהודיים משלהי העת העתיקה
10. מאגיה כמקור היסטורי
11. בין מאגיה למיסטיקה

12. תשובת רב האי גאון על שימושים מאגיים בשם המפורש

13. מאגיה בגניזת קהיר

14. הרמב"ם והמאגיה היהודית

15. מפתח שלמה

16. ספרי מרשמים מאגיים מימי הביניים

חומר חובה לקריאה:

* רשימת הקריאה תינתן בתחילת הקורס.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 80 %

הרצאה 10 %

השתתפות 10 %

הגשת עבודה 0 %

הגשת תרגילים 0 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: